

Élettérli hírek
1958. II. 17.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Baróti Géza

Cím:

Nyolcvanöt éve „házasodott össze”

244 Pest, Buda és Óbuda

Már akkor javasolták a Rákóczi út árkádosítását

Forrás

Budapest, az ódon és örökifjú város, ma évezredek történetének egyik legnevezetesebb évfordulójához érkezett el. Most üli a főváros nyolcvanötödik születésnapját vagy ha úgy tetszik, vaslakodalmat, a gyémántlagzi után következő ritka családi ünnepet, amikor a három önálló Duna-parti város: Pest, Buda és Óbuda összeházasodott és megszületett: Budapest.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

9.439

"1872/1958"

Személy

Helyszám

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

A három város egyesítésének gondolata nyomban a ki egyezés után felmerült. Minden pesti és budai polgár érezte és átérezte, hogy az országnak kiterjedésében, lakóinak számában, intézményeiben egyaránt rangos fővárosra van szüksége. A fővárost-teremtő mozgalomnak azonban volt egy ádáz ellenfele és hozzá hatalmas,

konok ellenfele, Ferenc József, a bécsi udvar.

A bécsi kormány érzelmi és politikai okok mellett anyagiak miatt gátolta az önálló magyar főváros megteremtését. Pest, Buda és Óbuda ugyanis évi nyolcmillió forint adót fizetett be az állampénztárba. Bécsben tisztában voltak azzal, hogyha megszületik a főváros, megindul az a folyamat, amelyet a magyarok szüntelenül sürgettek, a modernizálás, az építkezés, a főváros külső rangjának emelése, s akkor apadás következik be a kincstári pénzek csorgásában...

A Vasárnapi Újság, a kor legnépszerűbb orgánuma, úgyszólván minden számában hírt adott arról a folyamatról, amelynek a végeredménye a Budapest nevet viselő főváros lett.

Áprilisban tartották az első városatyaválasztásokat,

amelyeken mintegy húsz ezer polgárnak, a lakosság alig tíz százalékának volt szavazati joga, de ezek közül is édeskevesen éltek vele. A Vasárnapi Újság kesernyész, gúnyos glosszában foglalkozott ezzel a választással és megállapította, hogy a választópolgárok java sörmérésekben és kocsmákban töltötte a nagy napot, mert tisztában volt vele, hogy a városatyák ugyanis csak egy egészen szűk kör érdekeit képviselik majd. Jellemző volt erre a választásra, hogy a legtöbb szavazatot bizonyos Wink nevű pesti polgár kapta, akiről a választás után kiderült, hogy — nem is létezik.

Az önálló városi élet egyik legelső megnyilatkozása volt az a mozgalom, amely végleges és használható vízvezeték megteremtésére irányult, mert a lapok korabeli megállapítása szerint a pesti víz bűzös, egészségtelen, s a betegségek melegágya. A megállapítás valószínű bizonyult, mert még

az egyesítés évének nyarán megjött a rettegett vendég, a kolera.

1873 augusztusában 955 pesti polgár vesztette az életét a pusztító nyavalya miatt.

A kormány avval vigasztalta a járvány sújtotta fővárosi

lakosságot, hogy következnek a reformok, amelyek valóban világvárosi rangra emelik Budapestet. Már javában folyt a Margithid építése, amelyet a lóvasútra való tekintettel 53 öl szélesre terveztek és 1873 őszén át akartak adni a forgalomnak, de a Duna magas vízállása miatt majd két évet késett. Igérték a svábhegyi gőzvasutat, ami azonban eltört a „tarlatán”-botrány mellett. Néhány pesti divatkereskedő ugyanis zöld tarlatán anyagot hozott forgalomba, amelyből az előkelő hölgyek bál ruhát varrattak s néhányan a zöld festék mérgező anyagától megbetegedtek. A tisztí főorvos nyilatkozott az ügyben. A 955 kolera-halottról nem nyilatkozott.

Novemberben ült össze az első budapesti közgyűlés 400 városatyája, akik közül

kétszázan virilis alapon, tehát a fizetett adóösszeg alapján jutottak mandátumhoz,

a másik kétszázat választották. Mivel a választott képviselők és városatyák ritkábban jelentek meg az üléssteremben, a virilisták, a gazdag polgárok akarata döntött. Így az első ülések egyikén felvetődött a Nagykörút és a Kerepesi Boulevard — a mai Rákóczi út — keresztesítésének megoldása, mert már akkor, a döcögő ló-

vasút korában is veszélyesnek találták ott a gyalogos-forgalmat. Az egyik városatyája javasolta, hogy az építendő sarokházat árkádos kiképzéssel építsék biztosítva a gyalogosok testi épségét. Az árkád meg is született. Csak éppen nyolcvanöt esztendővel később.

A vaslakodalomra...

Baróti Géza